

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ГЕМУ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF GEMU v. UKRAINE)
(Заява № 16025/06)

Стислий виклад рішення від 22 вересня 2022 року

21 червня 2005 року заявник зізнався у вчиненні подвійного вбивства. 22 червня 2005 року заявнику призначили захисника і допитали в присутності останнього. За клопотанням заявника всі слідчі дії та судовий розгляд його справи проводилися російською мовою. Декілька клопотань заявника про залучення перекладача з румунської мови було залишено без задоволення. 14 вересня 2005 року заявник та його захисник ознайомилися з матеріалами справи заявника та не висунули жодних скарг, клопотань чи заперечень.

25 листопада 2005 року Апеляційний суд Одеської області, засідаючи як суд першої інстанції, ухвалив вирок російською мовою та призначив заявнику покарання у виді довічного позбавлення волі. Заявник подав касаційну скаргу, написану румунською мовою, яку 20 січня 2006 року Апеляційний суд Одеської області залишив без розгляду, зазначивши, що касаційна скарга мала бути складена російською мовою. Заявник подав касаційну скаргу російською мовою. 16 травня 2006 року Верховний Суд України у присутності прокурора, але за відсутності заявника та його захисника, залишив без змін вирок від 20 січня 2006 року.

Під час відбування його покарання у державній установі «Темнівська виправна колонія (№100)» (далі – колонія), заявник декілька разів просив надати йому матеріали справи для обґрунтування його заяви у Європейському суді з прав людини (далі – Європейський суд). Декілька клопотань заявника було задоволено. 07 листопада 2008 року працівник колонії подав рапорт своєму начальнику про те, що він провів бесіду виховного характеру із заявником і зазначив, що «заявник намагається звернути увагу Європейського суду на свою кримінальну справу шляхом притягнення уваги до нібито поганих умов тримання під вартою».

До Європейського суду заявник скаржився за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що умови його лікування як засудженого до довічного позбавлення волі були гіршими, ніж умови лікування інших засуджених; за статтею 6 Конвенції, що він не мав можливості ознайомитися з матеріалами справи, його захисник не захищав його належним чином, йому не забезпечили залучення перекладача і він був відсутній під час засідання Верховного Суду України; за статтею 34 Конвенції, що він зіткнувся з труднощами під час отримання документів для обґрунтування своєї заяви до Європейського суду, і, таким чином, йому перешкождали ефективно здійснювати своє право на подання індивідуальної заяви.

Розглянувши скаргу заявника за статтею 6 Конвенції, Європейський суд зазначив, що у справі заявника Верховний Суд України засідав і як суд апеляційної, так і касаційної інстанції, а тому мав усі повноваження для розгляду справи як щодо фактів, так і щодо права, що вимагало участі заявника у засіданні. З огляду на те, що заявник не був присутнім у відповідному засіданні, Європейський суд констатував порушення пункт 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з недотриманням принципу рівності сторін під час провадження у Верховному Суді України.

Щодо скарги заявника за статтею 34 Конвенції Європейський суд вказав, що зацікавленість адміністрації виправної колонії в спілкуванні заявника з Європейським судом може характеризуватися як психологічний тиск у зв'язку з його заявою. Європейський суд дійшов висновку, що держава не дотрималася свого зобов'язання за статтею 34 Конвенції не перешкождати ефективному здійсненню права на подання індивідуальної заяви.

Скаргу заявника за статтею 3 Конвенції Європейський суд відхилив як явно необґрунтовану відповідно до підпункту «а» пункту 3 і пункту 4 статті 35 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Оголошує* прийнятною скаргу на відсутність заявника під час розгляду його справи у Верховному Суді України, а решту скаргу у заяві – неприйнятними;
2. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції;
3. *Постановляє*, що держава не дотрималася свого зобов'язання за статтею 34 Конвенції не перешкождати ефективному здійсненню права на подання індивідуальної заяви;
4. *Постановляє*, що встановлення порушень само собою становить достатню справедливую сатисфакцію будь-якої моральної шкоди, якої зазнав заявник;

5. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції».